

Tjänsteutlåtande
Avdelningen för Administration och Juridik

Till: Kommunstyrelsen

Datum: 2023-12-06
Diarienummer: KS 2023/0217

Återrapportering av uppdrag nr 20 i Kommunfullmäktiges budget 2022 - Uppdrag att se över de ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna av platsgaranti för 90-åringar och äldre på särskilt boende.

Sammanfattning

Vård - och omsorgsnämnden har fått i uppdrag av Kommunfullmäktige att se över organisatoriska och ekonomiska konsekvenser av att införa platsgaranti på särskilt boende för 90-åringar och äldre. En kartläggning av hur det ser ut i Österåkers grannkommuner bland annat Danderyd, som har platsgaranti, ska enligt uppdraget göras.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen besluta

1. Godkänna rapporten om att se över de ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna av platsgaranti för 90-åringar och äldre på särskilt boende.
2. Överlämna rapporten om att se över de ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna av platsgaranti för 90-åringar och äldre på särskilt boende till Kommunfullmäktige.

Bakgrund

Vård - och omsorgsnämnden har fått i uppdrag av Kommunfullmäktige 2021 - 10 - 25 i budget 2022 och verksamhetsplan 2022 - 2024 att utreda de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna av att införa platsgaranti på

särskilt boende för 90 åringar och äldre. I rapporten ”Organisatoriska och ekonomiska konsekvenser av att införa platsgaranti på särskilt boende för 90 åringar och äldre” görs en översyn över hur det ser ut i närbelägna kommuner samt belyses ekonomiska konsekvenser. Vidare presenteras bakgrund i form av lagstiftning, befolkningsunderlag samt övriga konsekvenser av ett eventuellt införande.

Förvaltningens slutsatser

Särskilt boende är en behovsprövad boendeform enligt Socialtjänstlagen. I 4 kap 1 § Socialtjänstlagen står ”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.”

En lagändring som genomfördes 2018 innebär att kommunerna under vissa förutsättningar kan erbjuda hemtjänst till äldre personer utan behovsprövning. Detta gäller dock endast hemtjänst. Det innebär att en bedömning av en persons hjälpbehov samt om behoven kan tillgodoses på annat sätt behöver göras innan en insats som särskilt boende beviljas. Något lagstöd för att enbart beviljas insatsen utifrån ålder finns därför inte. I Österåkers kommuns riktlinjer för bedömning av insatser till äldre personer enligt Socialtjänstlagen står även att särskilt boende beviljas till personer med varaktigt behov av omfattande vård och omsorgsinsatser dygnet runt som inte kan tillgodoses med t. ex. hemtjänst. En ändring av denna skrivelse skulle därför behöva göras om en platsgaranti för personer över 90 skulle införas.

Vid en kontakt med kommuner i Österåkers närhet, Täby, Danderyd, Vallentuna, Upplands - Väsby, Sigtuna och Lidingö har det framkommit att endast Danderyd har någon form av platsgaranti för 90-åringar och äldre. Det görs dock där en bedömning av behovet och endast ålder är inte tillräckligt för att beviljas särskilt boende.

En granskning av befolkningsutvecklingen såväl nationellt som lokalt har gjorts. I Österåker såväl som i riket i övrigt framkommer en stor ökning av våra allra äldsta dvs de över 90 år. I dagsläget finns ett antal lediga platser på de särskilda boenden som ligger i Österåkers kommun. Vid införandet av en platsgaranti kan dock kommunen hamna i en situation där det blir fullt på de särskilda boendena och ett antal platser upptas av personer som enligt nuvarande kriterier och rådande lagstiftning inte skulle beviljas plats. Detta i sin tur kan göra att personer med ett mer omfattande behov får vänta på plats längre än vad som annars skulle vara fallet. En konkurrenssituation skulle även kunna inträffa om ersättningen per dygn blir samma för en person med stora omvårdnadsbehov som för en person med betydligt mindre omfattande behov. Detta då det skulle vara ekonomiskt gynnsamt för utförarna att ha personer utan så stora hjälpbehov boendes på deras boende.

Ekonomiskt skulle ett införande av platsgaranti för personer 90 år och äldre kunna innebära utökade kostnader för kommunen. Detta då den

genomsnittliga kostnaden för ett dygn på särskilt boende motsvarar 137 hemtjänsttimmar/månad och det då skulle kunna vara personer med betydligt mycket mindre behov än så placerade på särskilt boende. Dessutom skulle platserna kunna vara ”belagda” längre och det skulle kunna uppstå en platsbrist.

Socialförvaltningens slutsats är att ett införande av platsgaranti på särskilt boende för personer 90 år och äldre inte bör genomföras mot bakgrund av de i beslutsförslaget angivna orsakerna som närmare beskrivs i den rapport som biläggs tjänsteutlåtande 2022-03-11.

Tidigare beredning

Vård- och omsorgsnämnden har behandlat ärendet 2022-03-22, § 3:12.

Bilagor

1. Protokollsutdrag från Vård- och omsorgsnämnden sammanträde, 2022-03-22, § 3:12.
2. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2022-03-11.
3. Rapport Organisatoriska och ekonomiska konsekvenser av att inför platsgaranti på särskilt boende för 90 åringar och äldre

Staffan Erlandsson
Kommundirektör

Peter Freme
Kanslichef

Patrik Engberg
Kommunsekreterare

Expedieras

Vård- och omsorgsnämnden
Akt

Digitala Signaturer